

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână : DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate :
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERȚIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Despre noi.

III.

»Multe sunt suferințele
drepților«.

Cunoașterea nemediată, directă, cercetarea tuturor colțurilor, ascultarea palpității tuturor inimilor, aceasta este calea adevărată a cunoașterii unui popor și a plămuirii viitorului lui.

Acest principiu l-a urmat și îl urmează d-l profesor N. Iorga, prin scris și prin faptă, pentru neamul românesc. Închinarea sa în fața strămoșștilor așezăminte de credință, pietatea de care e cuprins în fața locașurilor eternei măriri alui Dumnezeu, a izvorului mântuirii de oameni și a Românilor, ne face să admirăm savantismul »rigid« însoțit de atâta inimă românească!

Ne obligă însă în același timp opera sa recentă, să ne spunem cuvântul asupra unor reflecțiuni ale d-sale, cari par ori pripite, ori întemeiate pe o prea largă încredere în informațiuni prea puțin temeinice, luate dela informatori nu destul de orientați poate; sau întemeiate pe reflexiuni formate — fără prejudeții! — pe baza zicătoarei: »Mundus vult decipi, ergo decipiatur«.

Dacă se va reconstrui istoria trecutului nostru, a românilor »ungureni«, istoricul temeinic n'are să găsească genii, creatori de direcții, curente mari, hotărâtoare în viața neamului nostru întreg; dar are să găsească întotdeauna inimă largă, mare, românească, devotament până la martiriu..., pentru biserică și neam.

Și istoricul viitorului va putea să nu se impresioneze de »legendele« create *ad hoc*, în vremuri, ca de eri, menite ca în fermentațiunile noastre

să introducă motive străine și nedemne, inerente ambițiunilor și tendințelor de parvenire și proprii demoralizării, din care »tertius gandet« — ci va constată, acel istoric, o energie națională, la noi, va constată rezultatele unei munci asidue și intense, pentru conservarea noastră etnică și bisericească; va constată, că mulți din aceste părți, dintre cei huliți în viață, prin rezultatul muncii și devotamentul lor pentru neam, biserică și școală, și-au câștigat dreptul la recunoștința posterității...

E atât de laxă morala în accepțiunea ei socială actuală și și mai defectuoasă în aprecierea timpului de față — cum ne-o spune și tradiția: Nimeni nu e profet în țara sa! — în cât aprecierea justă a activității personagiilor de eri și de azi în viața publică, — într'o viață publică a unui element care e proverbial, că nu furnisează »coade de topor«! — nu cade în competența nici a celui mai senin cugetător, nici a celui mai sincer și binevoitor — necunoscător al »suferințelor drepților«...

Și în aceste condiții, impresionismul omului superior, fără îndoială găsește mai ușor drumul luminat; dar nu e ferit de a rătăci și pe alături...

Cartea ilustrului învățat român, d-l N. Iorga, va fi și va rămânea un monument, prin duhul său și materialul adunat pentru cunoașterea și înțelegerea poporului românesc, pentru educațiunea lui, pentru închegarea lui și silințele lui spre un ideal; și tocmai pentru acest motiv, nu am pregetat să fixăm, în legătură cu aparițiunea și pătrunderea ei în popor, a face înaltului spirit, din care a izvodit, a-i aduce d-lui N. Iorga, pe lângă elogiile noastre, pentru valoarea lucrării sale neperitoare, observațiunile no-

stre întregitoare și îndreptătoare, — căci cu modestele noastre puteri și în cadrul lor, luptători suntem pentru aceleași ideal: credința strămoșască și cultura română, ale căror temelii sunt: credința în adevăr, speranța în înaintare și dragostea creștină.

Și nimeni să nu uite cuvântul scripturii: »Multe sunt suferințele dreptilor«...

Predică

Despre mărturisirea păcatelor și sfânta cuminecătură.

Iubiților creștini!

Omul, în cursul vieții pământești, adeseori este espus diferitelor boale trupesti și sufletești. Urmare este aceasta, a păcatului erezit dela strămoșul Adam. Dumnezeu însă dacă a lăsat să intre păcatul în lume și cu el boalele trupesti și sufletești, — a lăsat tot odată și leac pentru spălarea păcatului și pentru vindecarea urmărilor grele. Precum s'a îngrijit D-zeu sfântul, ca boalele trupului să poată fi vindecate prin anumite leacuri și prin scaldături, întocmai așa s'a îngrijit Preabunul, ca și boalele sufletului, cari sunt mai gingașe decât ale trupului, încă să se poată tămădui prin anumite leacuri și mai ales prin o „baie curățitoare“. Acest „minunat leac și această baie curățitoare“ este: mărturisirea păcatelor și împărtășirea cu sfânt trupul și scump sângele Domnului Hristos, adică sfânta cuminecătură.

Despre aceste doresc să vă vorbesc azi, Iubiților creștini, ca astfel fiecare dintre voi, să învețe din cuvintele mele a cunoaște calea pentru ertarea păcatelor și câștigarea vieții de veci. Vă rog deci ascultați și urmăriți cuvintele mele cu luare aminte!

* * *

Sfântul și dumnezeescul Ioan Gură de Aur, a cărui sfântă liturgie o ascultați voi, Iubiților, aproape în toate Duminecile și sărbătorile de peste an, acel sfânt Părinte, în una din cuvântările sale zice că: „Mărturisirea păcatelor, perdere se face a greșalelor“. (Cuvânt 20 la Facere.)

Și așa este! Creștinul, care se apropie de scaunul mărturisirii, cu gândul curat de a-și descoperi păcatele și a cere iertare, acela într'adevăr, prin mijlocirea preotului mărturisitor, va și fi împărtășit de iertarea greșalelor, ori cum zisei mai nainte va perde greșalele, aflând în locul lor curățenia dorită.

Cine n'a auzit dintre voi glasul sfintei Scripturi, că D-zeu nu voiește moartea păcătosului, ci voiește să se întorcă și să fie viu. Aceasta o adevărate înșasi mărturisirea, ca și un mijloc și mod pentru scăparea de păcate. Pentru aceea este așezată mărturisirea păcatelor, ca celui păcătos să i-se deie chip de scăpare și să se poată face vrednic de o viață mai bună, creștinească.

Și de vom căuta, Iubiților, ca oare, când s'a adus mărturisirea în datină, de bună seamă vom afla, că ea este adusă de odată cu păcatul. Celce prima dată a păcătuțit, pe acela îl vedem mai întâi chemat înaintea mărturisitorului ceresc. Căci vedem, că dupăce Adam a călcat porunca dată de D-zeu, ca să nu mănânce din pomul oprit, va să zică dupăce a păcătuțit, atunci vedem că D-zeu poștește dela omul păcătos, ca să-și mărturisească păcatul, zicându-i: „Pentruce ai mâncat

din pomul care ți-am poruncit ție să nu mănânci?“ Tot asemenea vedem în Sf. Scriptură a legii vechi, că D-zeu poștește dela Cain, care omorise pe fratele său, să-și mărturisească păcatul, întrebându-l: „Unde e fratele tău Avel?“

Toate aceste nu pentru aceea le-a întrebat Dzeu Sfântul, că El doar n'ar fi știut ce se întâmplase, ci numai pentru, ca să deie omului căzut în păcat ocaziune de a-și recunoaște vina și păcatul și așa venind el însuși la cunoștință, să-și mărturisească păcatul.

Dar nu numai Sf. Scriptură, ci chiar și singură mintea și viața noastră de toate zilele încă ne arată trebuința de a-și mărturisi omul păcatele. Închipuți-vă Iubiților! Careva dintre voi zace bolnav de durerile trupului! Ce n'ați face, ca să vă puteți vindeca, și să puteți vedea de lucrul cu care câștigați pâinea de trai. Unde n'ați merge după leac, când ați vedea pruncuții vostri plângând la căpătăiu? Ați alerga în toate părțile după ajutor, ca să vă mântuie de chinuri.

Veți chema doftorul, ca acela cunoșcând boala, să deie chiar și pe bani scumpi leac de tămăduire. Și va veni doftorul la patul bolnavului și-i va zice lui: Arată-mi unde te doare! Și bolnavul va pune degetul pe locul unde-l doare și doftorul îndată va înțelege și cunoaște boala. Și dacă bolnavul ar ascunde locul durerii, oare ar ști doftorul potrivii leacul? De bună seamă că nu!

Întocmai așa vă închipuți aceasta Iubiților și la tămăduirea sufletească!

Dacă grijește omul de trup, care este trecător, cu atât mai mare grije are să poarte de suflet, care este nemuritor. Ca bolnavul de pe pat așa și acela al cărui suflet este apăsător de sarcina păcatelor, să se apropie cu încredere de doftorul sufletesc, — de preot — ca înaintea aceluia să-și mărturisească păcatele ce-i îngreunează sufletul și astfel să poată dobândi iertare. Și precum doftorul, numai așa poate nimeri leacul, dacă cunoaște boala, așa și doftorul sufletelor trebuie să cunoască toate păcatele, căci numai așa va putea da deslegarea cu care 'l-a împuternicit Domnul Hristos când a zis: „Toate câte veți lega pe pământ, legate vor fi și în ceruri, și toate câte veți deslega pe pământ, deslegate vor fi și în ceruri“. (Matei XVIII. 18.)

Numai un singur păcat de va rămânea nemărturisit, rămân neiertate și celelalte toate. De aceea fără de rușinare să-și mărturisească fiecare toate păcatele sale. „Spune și nu te rușina: a mea este umflătura, părinte! a mea este rana... nimeni nu este pricinuitor al acesteia: nici om, nici duh, nici trup, nici altul careva, ci numai lenevirea mea“. (Ioan Scărariul, Cuvânt. 4.)

Mărturisirea vă face vrednici de a vă putea împărtăși cu trupul și sângele Mântuitorului Hristos, care împărtășire sau cuminecare este așezată pentru curățirea și sfîntirea omului. Dupăce omul s'a ispitit pe sine cu deamănuntul, ca să știe da seamă de tot păcatul, numai după aceea se poate apropia de paharul sfânt, ca de un izvor al mântuirii. Așa ne învață și Apostolul Pavel a face, când zice: „Să se ispitescă omul pe sine și așa din pâine să mănânce și din pahar să beie“. (I. Cor. XI. 38.)

Recunoașterea păcatului, căința și făgăduința de a te feri de păcat, dau omului îndreptățirea de a se împărtăși cu sf. cuminecătură.

Gătiți-vă dar Iubiților, ca cu credință și cu dragoste să vă puteți apropia de această „doftorie minunată“, pentrucă numai așa vă veți putea curăți sufletul vostru de petele negre ale păcatului.

Mâncând din pâinea cerească și blând din paharul vieții, veți ajunge vrednici părtași ai împărăției și vieții de veci. Așa zice Domnul: „Celce mânâncă trupul meu și bea sângele meu, are viață de veci și eu îl voi învia în ziua cea de apoi, ca în veși să trăiască“. (Evg. Ioan VI, 54).

Bucurați-vă și vă veseliți în sufletul vostru, că Domnul Hristos vă invită la cina sa. Împăratul cerurilor vă chiamă la „ospațul ingerilor“, la care de veți lua parte și veți gusta, veți dobândi viața de veci. Și vedeți, că atunci, când sunteți chemați la masa căruiva prietin de al vostru, oare nu vă îmbrăcați în cele mai curate și mai frumoase haine, ca prin aceea să arătați cinstea voastră față de acel prietin? Cu atât mai vărtos se cuvîna a face așisderea, când mergeți la masa cea cerească. Dar nu numai să vă îmbrăcați trupul în haine curate, ci mai ales desbrăcând haina neagră a păcatului, să o îmbrăcați cu haina albă a umilinței și smereniei, pentru a putea fi primiți cu drag la acea masă. „Inima frântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi“. (Ps. 50.) Iar acela, care se va apropia și va lua negătit din sf. cuminecătură, acela după cuvintele apostolului — judecata lui-și mânâncă.

Căci precum aurul în foc să curățește, asemenea foc este și sf. cuminecătură, care pe cei pregătiți îi încălzește, luminează și curățește, iar pe cei negătiți îi arde.

* * *

Acum, iubitorilor e eștini, după ce din cuvintele mele veți fi înțeles trebuința de a-și mărturisii omul păcatele sale și a se cuminecă cu sfânt trupul și scump sângele Domnului nostru Iisus Hristos, vă zic vouă: Veniți, cu credință, vă apropiați și cu umilință plecați genunchii vostri înaintea scaunului mărturisirei. Acum e timpul, nici când mai potrivit, ca acum în săptămânile ce mai sunt din sfântul post, ca așa cu inimi curate și suflete curățite să vă aște sfânta înviere.

Iar Tu Doamne, Iisuse Hristoase! care cunoști slăbiciunile noastre „îndreptează pașii noștri după cuvântul Tău și nu ne lăsa stăpânți de toată fără-delegea“. Primește-ne și pe noi Doamne, la sfântă masa Ta, ca gustând și noi din sfântă Cina Ta, să ne putem face și noi părtași ai împărăției celei cerești. Amin!

Ginta-Rohani, Martie 1906.

Zoharie Moga,
abs. de teologie.

Învățătorul în serviciul public.

(După I. Vegh)

Pretențiunile culturii omenești dela început au produs întemeierea diferitelor instituțiuni culturale, cu scopul, ca aceste să aibă în vedere perfecționarea omului în cultură și având de țintă în totdeauna idealismul și formarea caracterului moral, pentru binele individual și public. Instituțiunile culturale au ca scop dezvoltarea sentimentelor, așterirea minții individualității, creșterea omului pentru viață și trai social mai nobil, mai perfect, modest și frumos. O astfel de instituțiune era să fie școala poporală, deoarece astfel a cerut utilitatea.

În urma acestei școli, s'au ridicat și alte instituțiune mai înalte de învățământ, și tot la aceasta s'a

alăturat mai de curând, școala pregătitoare, numită azil de copii și grădini de copii (Kindergarten).

Dacă facem o privire asupra dezvoltării școalelor, observăm, că aceste toate au stat sub influența, superioritatea și sub protectoratul bisericilor. Obiectul principal de învățământ în aceste școale, a fost învățământul religiunii, pe când din celelalte științe se propunea numai atâta, cât era necesar, fiind subordonate religiunii. Din cunoștințele reale s'a învățat numai atâta, cât a fost de lipsă și putea fi în ajutorul religiunii. Meritul ce l-au avut aceste școli a fost, „că omenimea a ajuns la deplină cunoștință despre existența unui singur Dumnezeu“. Acesta a fost principiul suprem al acestor școale vechi, care și azi este adoptat de toate școalele actuale și îi este asigurat teren liber, din partea corpurilor legiuitoare. Așadar, trecutul istoric al școalelor a fost educațiunea omenimei în sfera moralității. Azi însă, toate corporațiunile și autoritățile susținătoare de școale poporale, atât confesiunile, societățile, cât și statul și cel puțin și unitatea acestuia individual, nu se îndestulesc numai cu aceea, ca școala pur și simplu să crească numai și să moralizeze — ci precum cere și curentul timpului — pretind, ca școala să răspândească cultură omnilatorială, lumineze în toate părțile și straturile omenimei (cosmopolitizm).

Elevii școalelor de azi, trebuie provăzuți cu merinde în traistă, pentru drumul cel lung, pe care au să călătorească, „care poartă numele de viață“; trebuie să-i perfecționăm în cunoștințe, adecă a-i face maturi de a putea să învingă pedicile ce întimpină în lupta actuală, ceea-ce își are numele de „caștigarea pâinii de toate zilele“.

Fiecare om tunde să ajungă la o stare materială bună. Toate instituțiunile culturale, între cari și școala poporală, toate principiile sublimе le folosesc de mijloace, ca prin ajutorul lor, cât mai iute și cu mai mare șguritate să ajungă la bunăstarea materială; ba unii factori ai învățământului merg și mai departe, până la extrem, punând valoarea științelor și a culturii în cumpănă cu banii (greșală!), luând de bază proverbul filosofului roman Seneca: „Nou scholae, sed vitae discimus“ (Nu pentru școală, ci pentru viață învățăm). În urma acestora, toate instituttele culturale au în vedere, direct ca țintă în viață, materia și caștigul. Ba încă viața, nici cu aceste nu se îndestulește. (Asămănând aci viața cu o piață, cu târgul, în care se aduc diferite obiecte de cumpărat, unde omul cu cele aduse nu se îndestulește, ci caută și de acele, cari poate nici nu există).

Problema bunei stări impresionează sufletul școalei poporale, pe învățător în școală, și înafară de școală. Direct sau indirect, dar îl silește să iatre în concurență și pe scena speculațiilor din târguri, sub titlul de „serviciul public“; — nu arareori chiar în contul școalei sale și a scopului ideal al acesteia.

Pecum au zis mai mulți „școala poporală de azi, se poate aduce în asămănare cu universitatea“, adecă

școala poporală o reprezintă în cerc mai mic și restrâns, în care toate toate cunoștințele din toate ramurile, se propun elevilor concentrat, într-o sferă mai mică. Dela învățător, ca și delă educător se cere, ca și el să fie învățat mult și bine și să fie și el crescut; trebuie să se priceapă la toate ramurile de cunoștințe întru atâta, în cât cu tot dreptul să se poată numi învățător-educător bun. Așadar, să nu ne mirăm, dacă, câte odată, din aceste cauze dăm de un învățător oare-care, care nu știe și nu pricepe bine chemarea sa.

Învățătorul delă școala poporală, dacă voește să aibă o viață mai fericită — și mai ales la sat — în adevăr trebuie să fie măestru în de toate. (Taüsend Künstler).

Preponderența acestor pretențiuni îndepărtează total școala poporală delă chemarea ei originală și ideală, adică: împedecă formarea caracterului moral în bine și în frumos, sau desvoltarea armonică a puterilor intelectuale și corporale.

Învățătorul adevărat, care stă la înălțimea chemării sale, cu inimă impetrită și cu suflet posomorât privește la pericolul, care amenință scopurile și principiile cardinale ale școalei poporale; la învățătorul acestor școli, subjugat de utilitarism și cum acești factori (școala și învățătorul), sunt dominați de „bună stare, economizare și câștig“ și când vede, că colegul său din aceste motive e de toate: contabil, manipulant, agent, șcl. numai învățător și educător adevărat nu e.

Să vedem ce se petrece în cele mai multe comune și orașe:

Să înființează un institut de credit, trebuie contabil — acolo e învățătorul. La o societate de consum, contabil cine — e? învățătorul. La magazin de cereale? învățătorul e acolo. Agentura de asigurări, la cine — e? la învățător. La cassa de ajutoare a muncitorilor, contabilul e învățătorul. Trebuie comandant la pompieri (Feuerlöcher Comandant) cine — e? învățătorul. Manipulantul școalei de pomi e învățătorul. Mortuar e învățătorul. Inmanuator de acte e învățătorul șcl. șcl.

Toate aceste sunt bune și de folos. Cine te-ar putea grăi de rău pentru o astfel de ocupațiune? E drept, că aduce ceva și dascăliței pentru culină. Pe lângă minimalul de 600, eventual 800 coroane, sunt bune aceste venite laterale. Dar oare toate aceste nu se întâmplă în contul scopurilor supreme și al școalei?

Învățătorul — abstragând timpul cât cantorește în s. biserică — are ocupațiune între pereții școalei, de 30—36 ore la săptămână, așa că pe fiecare zi are 5—6 ore de instrucțiune; — dacă voește să fie punctual în toate afacerile sale școlare, mai are și lucruri de cancelarie, la zi cel puțin 1 oră. Apoi majoritatea învățătorilor trebuie să fie și cantori. Acum să întreb: Ocupațiunile afară de școală cuprinse sub numele de „serviciul și binele public“, învățătorul când le săvârșește? Ear dacă le săvârșește, altcum nu le poate,

decât n paguba școalei sale. Sau dacă nu se întâmplă astfel, când și cum își divizează timpul, ca toate afacerile să le săvârșească la timp? Sau învățătorul e un automat, că el și ziua și noaptea e capabil de a fi activ în continuu? Răspunde însă adevărul! Învățătorul toate ocupațiunile sale multilaterale și care sunt în măsură mare, — în adevăr și în realitate le săvârșește în contul educațiunii și a instrucțiunii.

Școala așteaptă și dorește un singur învățător, care în toate să reprezinte o unitate. Educațiunea omenimei, chemarea înaltă, ideală și morală, mai mult valorează — și trebuie să le dăm importanță mai mare — decât afacerilor variate în serviciul binelui public, cari servesc numai la aceea, ca să ia și să zădărnicească timpul scump al învățătorului și să-i abată toată puterea, delă adevărata chemare și să submineze nimbul învățătorului, expunându-l pe scena piețelor sdruncinatoare, cari sunt o adevărată moară pentru cele ideale și pentru caracterul moral.

Astfel de ocupațiuni laterale, cari nu se pot aduce în legătură armonică cu instrucțiunea și cu educațiunea, adică nu se pot concentra și deci, detrag timpul delă aceste din urmă, dacă ele de mii de ori vor fi mari interese publice, ele sunt totuși contrare chemării sau interesului ideal al școalei, care își are expresiunea clară în trecutul istoric al școalelor. Au doară nu aceste sunt cele mai de căpetenie interese publice sau comune, de cari atârnă soarta unui popor, a unei țări, ba chiar și a lumii întregi?

Dacă după aceste, cineva ar cugetă, că prin aceste voesc, ca învățătorul să fie prinsonierul școalei sale, e în rătăcire. Numai atâta voesc, ca învățătorul în timpul prelegerilor prescrise să fie al școalei. În timpul acesta să nu fie preocupat de venitele laterale și să nu fie cu gândul la târguri și speculații, ci conștient chemării sale „în timpul de școală să trăiască în școală și pentru școală“.

În afacerile și întreprinderile economice și serviciile publice — adică e necondiționat de lipsă și îi permite timpul să primească numai și numai conducerea, adică guvernarea acelor.

Ear de altă parte, acele ocupațiuni, cari se pot concentra cu învățământul și cu educațiunea, d. e. pomării în școala de pomi, să le îmbine acolo numai, unde se pot, pentru că atunci va servi scopului ideal, pe care îl pretinde trecutul și prezentul istoric al școalelor, și decât acest scop mai sublim și activitate mai ideală, învățătorul nu poate avea.

Simeon Albu
ped. de c. IV.

Faptele și învățătura.

Creatorul astfel a întocmit natura omului, cu diferite facultăți, încât el trebuie să lucreze; a nu lucra înseamnă a se opune sau a lupta contra naturii, nebagând în seamă axioma latină

»natura duce non eramus«. Sufletul judecă și alege fapta sau lucrarea ear corpul o îndeplinește.

Pelângă aceasta menire de a lucra i se impune omului o datorință naturală de a învăța. Deaici rezultă, că a lucra și a învăța sunt primele și marile datorințe în viața pământească, cari stau în strânsă legătură și se presupun reciproc, ba putem zice, că una fără alta sunt ca corpul fără suflet și viceversa.

Cu toate acestea, s'a observat, că stau departe una de alta, căci la fiecare om aflăm aplicarea de a învăța pe altul sau a critica, pe când însuși a lucra, conform învățăturilor, foarte rar se întâmplă. Spre a ne convinge, să cercăm s. Scriptură, unde aflăm că înainte și pe vremea Mântuitorului Hristos erau mulți pretinși dascăli ai poporului evresc, cari aplicau legea și morala lui Moise, însă faptele lor erau tocmai contrare învățăturilor.

Acest păcat — să'i zicem așa — l'a combătut Mântuitorul Hristos cu multă energie și tărie, căci »n'a vorbit nimeni, ca aceasta«; totuși și acum se observă și e oarecum natural, ca învățatura să fie lipsită de haina frumoasă și încântătoare a faptelor bune, a virtuților diademale, cari ar trebui să strălucească pe fruntea ființei create după chipul și asemănarea lui Dzeu; și cari erau departe ca cerul de pământ, de pretinșii dascăli evreești din timpul Mântuitorului, care prin sentința că »cel ce va face va și învăța, acela mare se va chiuma«, dărâma acea societate lipsită de armonia acestor două principii și pe ruinele ei întocmește creștinismul, punându-i ca bază învățatura și faptele.

Creștinismul, noua societate întemeiată de Dzeu, ca conducător, apare ca o floare dar curând crește și înflorește având harnici și conștiențioși cultivatori, cărora li s'a promis ajutor Dzeiesc pentru toți timpii și cari învățau mult arătând și fapte.

A fost prigonită acaastă societate, dar nu s'a putut nimici, ci ea însași a cucerit toate popoarele, căci membrii ei învățau și lucrau conform învățăturilor, până la moarte, despre ce ușor ne convingem din sinaxare.

Conduși numai de aceste principii, adecă de a învăța și a lucra conform învățăturilor, au putut strămoșii noștri a se mântui de pericole în cari de multe ori au ajuns, numai astfel au putut rezistă, ba încă cu bărbăție, viforelor cari au trecut peste capul lor.

Exemple vechi avem destule, să deschidem numai istoria; totuși nu putem tăcea și să nu amintim pe marele Șaguna, a cărui nume e scris cu litere mari de aur în cartea vieți poporului nostru. Că a învățat și că a lucrat neobosit, conform învățăturilor, spre fericirea națiunii sale iubite și a fiilor săi sufletești, ne vorbesc în scris

contemporanii lui; noi însă să cetim și »să'l admirăm după fapte« cum ar zice Ioan gură de aur prin ce știind trecutul și prezentul, văzându-l, să ne putem pregăti pentru viitor.

Imprejurările prezentului pentru biserică și fiica sa școală, de cari e legată soarta poporului, sunt caracterizate de un distins bărbat în modul următor: »Biserica ne ruină ear învățatura voiesc să fie otravă pentru noi« (cari cuvinte au stors lacrimi). Totuși să nu desperăm, căci avem apărători, cari sunt preoții, curați în simțiri și luminați în gândiri, cari sunt chemați a lupta pentru dănsese prin cuvânt și fapte, pentru focul iubiri de neam, ce e cultivat în inima lor.

Preoții—aşadar la toate ocaziunile să sa-mene în inimile generațiunei tinere datorința de a învăța și a lucra conform învățaturii, căci altcum vom ajunge la nefericita stare, nimicită de Iisus Hristos. Ocaziune are preotul, în a cărui mână — s'a zis — e depusă soarta poporului« și școală mai ales la orele de catehizație, știind că inima copilului e ca ceara, căreia îi dai formă cum voiești.

În casa plugarului ne convingem că nu s'a perdut simțul religios și devotamentul strămoșesc către biserică și școală, căci părintele conștiu de datorința sfântă față de fiul său, îl învață a se ruga lui Dzeu, îl duce la biserică, apoi îl trimite și la școală etc. însă în multe locuri vedem că faptele lui sunt contrare acestor învățături.

Acest păcat să'l combată preotul prin predică și fapte, urmând exemplul lui Iis. Hristos și al apostolilor, având armă credința, scut dragostea ear conducător speranța și învățarea prin fapte și va învinge.

Teodor Draia
stud. teol. c. III.

Ortografia în școlaele noastre populare.

Multe necazuri avem noi, învățătorii români. Unii au necazuri cu scoaterea puținului salar, alții ne chinuim cu tipicul, ne plecăm unuia, ne plecăm altuia; studiam metodică, practică și teoria mai multor obiecte de învățământ, avem necazuri cu frecventarea neregulată a copiilor etc. etc. Și de toate scăpăm cum scăpăm, numai una, ortografia română ne torturează zi de zi și nu putem ajunge cu ea la un rezultat bun.

O muncă obositoare avem la instrucțiune; toate merg cum merg, dar cu ortografia nu o ducem nici înainte nici înapoi; stăm în incurcătură. Ne-am alege un fel de ortografie, dar nu se poate, căci având școlarii 4—5 cărți, scrise fiecare cu altă ortografie și văzând și că învățătorul nu scrie vre-un cuvânt așa cum l-au vă-

zut ei în carte, ușor vor crede, că nici învățătorul nu prea știe scrie românește.

Copilul umblă 6 respective 8 ani la școală, unde învață a scrie cursiv, dar după ce a părăsit școala, sau când a devenit om mare, a uitat și nu știe scrie după ortografie. Dacă cetești o scrisoare a unui absolvent de școala poporală, afli în ea mai multe erori ortografice decât cuvinte. Și cine e de vină? Prostul va pune vina pe peană, iar cel cu minte va pune vina pe învățători. Căci unii vor zice: atâția ani a umblat copilul la școală și cum, să scrie românește nu l-a învățat dascălul! Toți se descarcă pe bietul dascăl.

Apoi cum își va putea ținea autoritatea înaintea școlărilor sau a poporului acel învățător, despre care zice, că nu știe scrie bine românește? În astfel de împrejurări, poziția învățătorului e grea; dar despre aceasta nu voi vorbi și nu voiesc să o cercetez acum, ci mă mărginesc a constata, cum și de unde izvorește acel rău comun, că copiii cari absolvă școala poporală nu știu scrie corect.

Eu aflu cauza acestui rău în acea împrejurare, căci cărțile noastre didactice sunt scrise cu diferite ortografii. Și văzând școlarii diferitele ortografii, nu sunt siguri în corectitatea unuia sau altuia mod de scriere ortografică; ei apoi cugetă, că ori cum vor scrie, bine va fi. Iată dar cauza pentru care mai ales copiii nu știu scrie corect, după ortografie.

Azi dăm în mâna școlărilor 5—6 cărți, cari sunt scrise fiecare cu altă ortografie, și de aici provine acel rău, că învățătorul nu se poate decide pentru ore-careva ortografie, căci făcând aceasta, va strica reputația »autorului«, afară de aceea, învățătorul e sigur de rezultatul slab, ce produce lipsa de uniformitate ortografică a cărților didactice,

Cred a fi sosit timpul, ca școlăle noastre românești să fie în acea plăcută poziție, de a instrui tinerimea în o ortografie, care să devină populară pretutindenea. »Academia Română« în sesiunea sa ordinară din anul 1904 a adoptat o ortografie, care e simplă și destul de ușoară. Acea ortografie abea și-a văzut soarele răsărind și iată că neobositul și marele slujbaş al Diecezei noastre P. S. Sa Domnul episcop Ioan I. Papp, cu circularul Nr. 5906/1904 a introdus aceea ortografie, în toate instituțiile de sub jurisdicțiunea Consistorului din Arad. Iar în alt ordin îndrumă și face atenți pe cei interesați, că în viitor numai acelea manuale vor putea fi folosite în școale, cari vor fi scrise cu ortografia stabilită în circularul Nr. 5906/1904.

Preasfințitul Domn Episcop prin dispoziția aceea a făcut un pas foarte însemnat. Căci ce poate fi mai frumos decât aceea, când ducân-

du-te în o mulțime de școli, afli aceeași ortografie — uniformitatea.

Cu respect atrag atențiunea Venerabilului Consistor din Oradea-mare asupra acestei chestiuni, ca să grăbească a stabili respective a introduce și la noi în toate instituțiile uniformitatea atât a ortografiei cât și a cărților didactice. După știrea mea »Tipografia diecezană« din Arad dispune de manuale școlare tipărite cu ortografia academiei.

Julian Paquib
învățător în Miersig.

CRONICA.

Alegeri sinodale. Joi la 2/15 Martie s'au ținut alegerile de membrii din cler, pentru sinodul nostru eparhial. Despre rezultatul alegerilor, am primit următoarele știri: Cercul Arad, ales Vasilie Beleş protopop Chișineu, Dr. Ioan Trailescu, protopop Chișineu; Radna Procopie Givulescu, protopop Radna; Șiria, Mihail Lucața, protopop Șiria; Giula, Roman R. Giorogariu, director sem. Arad; Boroșineu, George Popoviciu, referent bisericesc Arad; Buteni Ioan Georgia, protopop Buteni; Hălmagiu, Cornel Lazar, protopop Hălmagiu; Timișoara, Dr. Traian Putici, protopop Timișoara; Vinga, Augustin Hamsea, arhimandrit; B. Comloș, Paul Miulescu, protopop B. Comloș; Lipova, Voicu Hamsea, protopop Lipova; Chisetău, Gerasim Serb, protopop Belinț; Birchiș, Augustin Hamsea, arhimandrit în Hodoș-Bodrog.

Hirotoniri. P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp, a hirotonit Sămbătă întru preot pe dl Paul Hârduț și întru diacon pe dl Adrian Filip; iar Duminecă întru preot pe dl Adrian Filip și diacon pe dl Ștefan Leucuța, ales preot în Șimand.

O nouă opreliște. Cetim în „Telegraful Român“: Guvernul unguresc a interzis „Asociațiunei“ din Sibiiu participarea la expoziția generală română din 1906, și a interzis peste tot Rămânilor din Ungaria trimiterea de obiecte pe seama unui pavilion special al Românilor din Ungaria. Se învoește însă guvernul, ca Românilor, cari voiesc să expună ceva, să trimită obiectele pe seama pavilionului statului ungar. Comitetul central al „Asociațiunii“ e convocat de urgență pentru a lua hotărâri în cauză.

Vrednicii de laudă. Se vestește că mai mulți elevi dela pedagogiul nostru arhidiecezan din Sibiiu, originari din ținutul Zarandului de odinioară, au decis să dea mai multe reprezentațiuni teatrale-muzicale-declamatorice, în decursul vacanței viitoare, cu scopul ca din venitele ce vor agonisi, umblând prin mai multe comune cu trupa lor, să contribuiască și dânsii la fondul *gimnaziului din Brad*, pe care toată suflarea românească dorește să-l vadă la rangul de liceu (cu 8 clase).

Dragostea de cămin și însușirea tinerimei pentru un scop atât de frumos, merită laudă — și imitatori și la alte școli de ale noastre.

Necrolog. Aducem la cunoștință încetarea din viață a preotului *Irimie Leucuta* din Coroiu, în etate abia de 26 ani, întâmplată în 9/22 Martie a. c.

Vorbirea împăratului Wilhelm despre frica lui Dumnezeu. Când recruții marinari ai Germaniei au depus jurământul de ostași în Wilhelmshaven înaintea împăratului Wilhelm la 14 Martie n., împăratul a rostit către ei următorul discurs: „D-voastră mergeți înaintea unor pericole, pe cari poporul de pe uscat nu le cunoaște, și de aceea la toate loviturile sorții trebuie să fiți îndoiți înarmați cu fidelitate, cu voie în împlinirea datorinței și cu încredere în Dumnezeu! Știu că D-voastră gândiți în internul D-voastră: „Suntem tineri robuști și știm ce avem de făcut“. O astfel de încredere în sine e bună, dar trebuie împărechiată cu frica de Dumnezeu și cu religiozitate adevărată, iubire de datorință și voie de a-ți împlini chemarea. Frica de Dumnezeu și religiozitatea nu sunt — durere — așa răspândite, cum ar trebui. Gândiți-vă la istoria poporului german, învățați din faptele mari ale părinților, dar învățați tot atât de mult și din loviturile grele ale sorții, de cari patria noastră n'a fost cruțată. Au trecut 100 ani dela una din cele mai triste zile de nefericire, care a lovit poporul nostru. Mă gândesc la lupta dela Iena din 1806. Voi toți știți despre lupta aceasta și de marea nefericire, care a adus-o ea asupra întregului popor german. Învățați din ea a cunoaște că numai încrederea adevărată în Dumnezeu e sprijin în nefericiri și că nefericirea vine acolo unde lipsește religiozitatea adevărată și unde nu se cunoaște frica lui Dumnezeu. De aceea țineți tare la Dumnezeul vostru! Dacă Dumnezeu e cu noi, dacă ne îndreptăm către El cu adevărată iubire și cu adevărată încredere atunci putem privi mângâieți în fața viitorului, orice va aduce acel viitor, și chiar dacă toată lumea s'ar împreună contra noastră“.

Premiile Academiei Române. În sesiunea aceasta de primăvară a întrunirii în adunarea generală a membrilor Academiei, se vor acorda 3 premii pentru opere publicate și 9 pentru lucrări cu subiecte date.

La premiul Năsturel de 4000 lei s'au prezentat 22 publicațiuni, între cari Octavian Goga: Poesii, Budapesta 1906. La premiul Statului Lazar de 5000 lei sau prezentat 10 lucrări, între cari Dr. A. Chețianu: Bureții comuni, Blaș, 1905; Dr. George Maior: Manual de agricultură rațională vol. V. Ippologia sau Zootehnia specială a cailor, vol. VI. Creșterea, îngrășarea și utilizarea porcilor sau Zootehnia lor specială. București 1905. La premiul Adamachi de 5000 lei (divisibil) s'au prezentat 40 publicațiuni, între cari Dr. V. Bologa: Studii pedagogice și discursuri, Sibiu, 1905; Dr. Elie Cristea: Iconografia și întocmirile din internul bisericii răsăritene, Sibiu, 1905; Maria Cunțan: Poezii, București 1805; Teodor V. Păcățianu: Cartea de aur, vol.

III. 1905 și Timoteiu Popoviciu: Dicționar de muzică, Sibiu, 1905. La premiul Hagi-Vasile de 5000 lei (despre comerțul român) s'au prezentat două lucrări. La premiul Alexandru Bodescu de 1500 lei (dimpreună cu 1000 lei dăruiti de dl Kalinderu) cu subiectul: monografia economică statistică și socială a unei comune rurale de peste graniță, a intrat manuscriptul: monografia comunei Nicolinți din Bănat cu deviza: „Dela frați la frați“.

Educație și învățământ. Dela librăria editoare H. Steinberg din București am primit următoarele cărți:

Vol. I. *Metodica limbii române* de Gh. N. Costescu, directorul școlii de băeți „Enăchiță Văcărescu“ din București, fost revizor școlar. pp. 536. Prețul 5 lei.

Vol. II. *Metodica matematicii*, de acelaș autor. pp. 496. Prețul 5 lei.

Vol. III. *Metodica istoriei și geografiei*. pp. 892. Prețul 7 lei.

De acelaș autor în colaborare cu alți specialiști, și în aceeași editură au apărut: *Metodica Gramaticii, Aritmeticii și Geometriei* (6 lei) și Abecedar, Cărți de cetire, Gramatici, Aritmetici, Caete de caligrafie, desen și desen geografic.

Recomandăm atențiunii învățătorilor nostri tractatele metodice înșirate mai sus, ca lucrări de valoare, conducătoare bune și cărți românești scrise românește bine. Manualele pentru elevii școlii elementare, pot prinde bine autorilor de manuale didactice dela noi, cel puțin în ce privește *terminologia*, care în școala românească trebuie să fie unitară și să vină dela aceia cari sunt mai competenți în stabilirea ei.

Birou tehnic a deschis în Blaj dl Ioan F. Negruțiu, inginer diplomat, și apelează la spriginul publicului român, promițând că'l va servi bine și efitin. Primește măsurări de pământ, comasări, etc. și compune planuri și devize, pentru ori-ce zidiri. Consistorul din Blaj l-a numit inginer arhidiecezan.

A apărut și se află de vânzare la tipografia diecezană în Arad, și la toate librăriile din țară cu prețul de 40 fil. ABC-dar pentru clasa I. de Iosif Moldovan și consoții. Ediția V. prelucrată după cerințele ortografiei Academiei Române.

Carte de cetire pentru clasele 3 și 4 ale școlii populare de Iuliu Vuia Aprobată cu decisul Ven. Consistor aradan dela 13/26 August 1905 Nr. 3500. Prețul 50 fileri.

Carte de cetire pentru clasele 5 și 6 ale școlii populare cu un curs de Istoria naturală (cu ilustrațiuni) de Iuliu Vuia, învățător director-școlar. Aprobată cu decisul Ven. Consistor aradan dela 13/26 August 1905 Nr. 3500. Prețul 60 fileri.

Concurs.

În temeiul ordinului Ven. Consistor orădan dtto 23 Februarie (8 Martie), Nr. 333/32 B. 1906, parohia din **Șuncuiuș**, prin strămutarea lui I. Șimoc, se decretează vacantă, iar pentru îndeplinirea ei, prin aceasta se escrie concurs cu termin de alegere pe ziua de **26 Martie (8 Aprilie) 1906.**

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1. Dela fiecare număr de casă, ca rescumpărare a birului preoțesc, câte 3 cor. Competința cantoratului și a sfântului, conform uzului din trecut, rămâne în vigoare. 2. Extravilanul de 1 și 1/2 jugh. cat. 3. Solele uzuete. 4. Întregirea dotației dela stat, conform evalueației fitorului preot.

Concurenții își vor înainta actele după regulile în vigoare, subscrisului în Birtin, (u. p. Rév) până la 23 Martie (5 Aprilie) 1906, iar până cu 8 zile înainte de alegere se vor prezenta în s. biserică din Șuncuiuș, pentru a-și dovedi aptitudinile în slujba dumnezeiască, oratorie, cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial, ținută la 5/18 Martie, 1906.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* pprezvitelul Petesului.

—□—

1—3

În sensul ordinu'ui Venerabilului Consistor orădan cu datul 31 Ianuarie v. a. c., Nr. 81/8 B. pentru îndeplinirea postului de capelan temporal sistemizat pe lângă veteranul paroh Zaharia Moga din **G.-Rohani** protopopiatul Beliului se publică concurs cu termen de alegere în **4/17 Aprilie** a. c.

Dotățiunea constă: a) din $\frac{1}{2}$ pământul parohial de 14 jugere, b) $\frac{1}{2}$ competență de pășunat alor 8 jugere, c) $\frac{1}{2}$ din câte o măsură cucuruz dela 70 case ca bir preoțesc, d) ștolele îndatinat tot în $\frac{1}{2}$, e) câte o zi de lucru dela fiecare casă, f) întregirea dotațiunei ce-i compete unui capelan din vistieria statului.

De locuință se va îngriji alegândul capelan.

Reflectanții la această capelanie sunt poftiți a-și înainta suplicele lor provăzute cu documentele recepte și adresate comitetului parohial, până în preziua alegerii la subsemnatul în F.-Giriș (F.-Györös) p. u Tenke; având până în 8 zile înainte de alegere, a se prezenta în sf. biserică de acolo spre a-și dovedi dexteritatea în cele rituale și în oratorie.

Rohani la 12/25 Februarie 1906.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Petru Serbu*, protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din filia **Halaliș**, prin aceasta se scrie concurs, cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele încopciate cu acest post sunt: Salar în bani gata 506 cor. 2. Pentru conferințe 25 cor. 3. Pentru scripturistică 10 cor. 4. Pentru lemne 112 cor, de tot 653 cor.

Doritorii de a ocupa acest post se avizază, ca recursele lor convenite ajustate și adresate comitetului parohial din Halaliș să le susțearnă în termenul concursual P. On. Oficiu pprezvitel în M. Radna, iar

dânșii să se prezinte în s. biserică din Soborșin, spre a-și arată dexteritatea în cant și tipic

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Procopie Givulescu* protoprezviter inspector de școale.

—□—

3 3

Specialist în pălării preoțești.

Cercetați marea prăvălie

alui

Sommer Jozsef

Arad, Strada principală în palatul bisericei rom.-catolice,

Fondată la anul 1863,

în care vor afla îndeosebi domnii preoți:

➡ **pălării preoțești** ⚡

de calități deosebite și dela cei mai experți măiestri, cu prețurile cele mai ieftine ce există. Pe lângă asta on. public român va găsi în marele magazin pe lângă serviciu prompt, având de conducător al prăvăliei pe un român, ca on. clienți să fie pe deplin mulțumiți, următoarele articole:

➡ **pălării de tot soiul, cilindre, și clac,** ➡ **cămăși de vară, gulere, manșete, mănuși de vară, cravate, ciorapi, bastoane, umbrele, etc.** din fabricele cele mai renumite franceze și engleze.

Sperând, că on. public român din loc și provincie mă va onora cu vizitele sale punându-și toată încrederea în firma prăvăliei mele semnez cu deosebită stimă:

1—5

Iosif Sommer.

Specialist în pălării preoțești de tot soiul.

„Janus

„instituit de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Instituit mutual de asigurare pe viață“

pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➡ **Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile.** ⚡

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani. **Asigurare gratuită** pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. } AVeră institutului 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.

Lerchengasse Nr. 17. N-rul Telefonului: 422).

(8)